

บทที่ 4

หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ

เนื้อหาในบทนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนหลักๆ ได้แก่ วิวัฒนาการหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ซึ่งเป็นการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวในเชิงหลักการ เนื้อหาในส่วนที่สองเป็นข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต่อหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 และหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552

4.1 วิวัฒนาการของหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ

4.1.1 บทนำ

หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ มีวิวัฒนาการเริ่มต้นจากการตราพระราชบัญญัติสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และพระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อันมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2547

ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชกฤษฎีกาการปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 จึงทำให้สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเช่นกัน

สำหรับรายละเอียดที่มาของวิวัฒนาการหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ สามารถวิเคราะห์และลำดับประเด็นสำคัญ ตั้งแต่การกำหนดให้มี จนกระทั่งมีการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม ตั้งแต่ ปี 2547 – 2554 โดยเอกสารสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ พระราชบัญญัติสำคัญอันเป็นกฎหมายแม่บท คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และระเบียบคำสั่งต่าง ๆ คือหนังสือเวียนจาก สำนักงาน ก.ค.ศ. ในแต่ละปี โดยระยะแรก ปี 2547 เป็นช่วงของการริเริ่มให้มีนโยบายและมีการตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกมาใช้ ขณะเดียวกันก็มีการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งออกมาประกอบเพิ่มเติม

4.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

สำหรับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของการมีและเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สรุปสาระสำคัญพอสังเขป เรียงลำดับดังต่อไปนี้

4.1.2.1 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

สาระสำคัญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 คือ พระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาคณะหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” เรียกโดยย่อว่า “ก.ค.ศ.” มีอำนาจหน้าที่สำคัญ คือ จัดทำมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะ และมาตรฐานตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้เป็นบรรทัดฐานทุกตำแหน่ง ทุกวิทยฐานะ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงมาตรฐานวิชาชีพ คุณวุฒิ การศึกษา การอบรม ประสบการณ์ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน คุณภาพการปฏิบัติงาน หรือผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ในการพิจารณาตั้ง อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา และคณะอนุกรรมการอื่น เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ก.ค.ศ. มอบหมาย และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับนี้

สำหรับการระบุตำแหน่งและวิทยฐานะ กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดระบบตำแหน่งใหม่และเป็นครั้งแรกที่กำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาบางตำแหน่ง เป็นตำแหน่งที่มีวิทยฐานะ โดยระบุไว้ในหมวด 3: การกำหนดตำแหน่ง วิทยฐานะ และการให้ได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงิน

ประจำตำแหน่ง (มาตรา 38 - 44) และได้กำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามี 4 ประเภท โดยแต่ละประเภทตำแหน่งมีวิทยฐานะ ดังนี้

ก. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะ ดังนี้

- ครูชำนาญการ
- ครูชำนาญการพิเศษ
- ครูเชี่ยวชาญ
- ครูเชี่ยวชาญพิเศษ

ข. ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะ ดังนี้

- รองผู้อำนวยการชำนาญการ
- รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- ผู้อำนวยการชำนาญการ
- ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ

ผู้บริหารการศึกษา มีวิทยฐานะ ดังนี้

- รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชำนาญการพิเศษ
- รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญพิเศษ

ผู้บริหารสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. มีวิทยฐานะ ดังนี้

- รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. ชำนาญการพิเศษ
- รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. เชี่ยวชาญ
- ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. เชี่ยวชาญ
- ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. เชี่ยวชาญพิเศษ

ค. ตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้แก่ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ มีวิทยฐานะ ดังนี้

- ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

- ศึกษาวิเคราะห์ชำนาญการพิเศษ
- ศึกษาวิเคราะห์เชี่ยวชาญ
- ศึกษาวิเคราะห์เชี่ยวชาญพิเศษ

จ. ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดให้มีวิทยฐานะ

นอกจากนี้ ยังมีการบัญญัติให้ตำแหน่งคณาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ เป็นตำแหน่งทางวิชาการอีกด้วย

ต่อมาการกำหนดรายละเอียดและวิธีการให้มีและเลื่อนวิทยฐานะได้มีการจัดทำเป็นหนังสือเวียนจากสำนักงาน ก.ค.ศ. ซึ่งอาจจะเป็นการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม หรือยกเลิกสาระสำคัญบางประการ โดยยังคงยึดหลักการสำคัญตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายแม่บังคับใช้อยู่

4.1.2.2 หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ

สำหรับรายละเอียดของหนังสือเวียนสำนักงาน ก.ค.ศ. ฉบับแรกที่มีความเกี่ยวข้อง คือ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ โดยกำหนดการขอรับการประเมินให้ยื่นคำขอได้ปีละ 1 ครั้ง ซึ่ง ก.ค.ศ. ได้ระบุหลักฐานสำคัญ จำนวน 5 ชุด สำหรับผู้ยื่นขอรับการประเมิน ได้แก่

- แบบเสนอขอรับการประเมินฯ (วฐ.1)
- การรายงานผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ฯ (วฐ.2) และ (วฐ.2/1)-

นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้นของผู้ยื่นขอรับการประเมินแต่ละประเภท ประกอบด้วยคุณสมบัติตามที่กำหนด และต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน 3 ด้าน คือ

1) ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (ทุกตำแหน่ง) พิจารณาจากการมีวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ความรับผิดชอบในวิชาชีพ

2) ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากสมรรถนะในการปฏิบัติงาน คือ สมรรถนะหลัก (ทุกตำแหน่ง) ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน (จำแนกตามแต่ละประเภทตำแหน่ง)

3) ด้านผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (จำแนกตามแต่ละประเภทตำแหน่ง) คณะกรรมการจะมีการพิจารณาแตกต่างกัน คือ

- วิทยฐานะชำนาญการ พิจารณาเฉพาะผลการปฏิบัติงานเท่านั้น
- วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ พิจารณาผลการปฏิบัติงาน และจำนวนผลงานทางวิชาการ ไม่น้อยกว่า 1 รายการ
- วิทยฐานะเชี่ยวชาญ พิจารณาผลการปฏิบัติงาน และจำนวนผลงานทางวิชาการ ไม่น้อยกว่า 2 รายการ (งานวิจัย 1 รายการ และงานวิชาการอื่น 1 รายการ)
- วิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ พิจารณาผลการปฏิบัติงาน และจำนวนผลงานทางวิชาการ ไม่น้อยกว่า 2 รายการ (งานวิจัยและพัฒนาอย่างน้อย 1 รายการ)

เกณฑ์การพิจารณา โดยมีการตั้งคณะกรรมการประเมินทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันประเมินและเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลการประเมินเสนอต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาอนุมัติต่อไป ทั้งนี้ กรณีผู้ที่ไม่ผ่านการอนุมัติสามารถส่งคำขอรับการประเมินใหม่ได้ในปีต่อไป โดยผู้ที่ส่งคำขอเดือนเมษายนและเดือนตุลาคม จะส่งคำขอใหม่ได้จะต้องยื่นในเดือนเมษายนและตุลาคมของปีต่อไปเท่านั้น ห้ามยื่นก่อนกำหนดระยะเวลา 1 ปี

ทั้งนี้ การตั้งคณะกรรมการประเมินทั้ง 3 ด้าน จะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ คณะกรรมการประเมินวิทยฐานะระดับชำนาญการ จะประกอบด้วยคณะกรรมการประเมินเพียง 1 ชุด จำนวน 3 คน พิจารณาการประเมินทั้ง 3 ด้าน โดยคิดค่าคะแนนเฉลี่ยร่วมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 แต่คณะกรรมการประเมินวิทยฐานะตั้งแต่ระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป จะมีการแบ่งออกเป็น 2 ชุด ๆ ละ 3 คน ดังนี้

ชุดที่ 1 ประเมินด้านที่ 1 และ 2 ร่วมกัน คือ ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน (ผลการประเมินแต่ละด้านต้องได้คะแนนจากกรรมการทั้งสามคนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละที่กำหนด ตามเกณฑ์ข้างล่าง)

ชุดที่ 2 ประเมินด้านที่ 3 คือ ด้านผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานวิชาการ (ผลการประเมินโดยเป็นเอกฉันท์ ต้องได้คะแนนจากกรรมการแต่ละคนไม่ต่ำกว่าร้อยละที่กำหนด ตามเกณฑ์ข้างล่าง และเป็นเอกฉันท์ทั้งส่วนที่เป็นผลการปฏิบัติงาน ผลงานทางวิชาการ และคะแนนรวม)

เกณฑ์การตัดสิน (ค่าคะแนนร้อยละ) เป็นดังนี้

วิทยฐานะ	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3		
ชำนาญการ	65	65	65		
ชำนาญการพิเศษ	70	70	ผลการปฏิบัติงาน	65	คะแนนรวมเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70
			ผลงานทางวิชาการ	65	
เชี่ยวชาญ	75	75	ผลการปฏิบัติงาน	70	คะแนนรวมเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
			ผลงานทางวิชาการ	70	
เชี่ยวชาญพิเศษ	80	80	ผลการปฏิบัติงาน	75	คะแนนรวมเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

4.1.2.3 หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว26 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2548 เรื่องการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะชำนาญการหรือชำนาญการพิเศษ (เป็นกรณีพิเศษ)

ต่อมาสำนักงาน ก.ค.ศ. ได้ออกหนังสือเวียนฉบับใหม่ คือ ศธ 0206.3/ว26 ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2548 กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะชำนาญการหรือชำนาญการพิเศษ (เป็นกรณีพิเศษ) หมายความว่า สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้เปิดโอกาสให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ได้รับการอนุมัติการมีวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะตามกรณีปกติทั่วไป (ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548) สามารถยื่นขอรับการประเมิน ปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มีวิทยฐานะชำนาญการหรือชำนาญการพิเศษได้ โดยใช้หลักเกณฑ์กรณีพิเศษ คือ ผู้ยื่นขอจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์ หรือมีความดีความชอบยกย่อง แต่มีกรณีติดขัดบางประการ ซึ่งเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้าน และเกณฑ์การตัดสินทั่วไป ยังคงใช้เกณฑ์เดิมตามหนังสือเวียนสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 เป็นมาตรฐานทั่วไป โดยตำแหน่งชำนาญการ เกณฑ์การตัดสิน ร้อยละ 65 และตำแหน่งชำนาญการพิเศษ เกณฑ์การตัดสิน ร้อยละ 70 และระยะเวลาการยื่นขอรับการประเมินก็กำหนดระยะเวลายื่นขอได้ปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ ผู้ยื่นขอรับการประเมินจะต้องเป็นกลุ่มบุคคลในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) กรณีผู้เคยดำรงตำแหน่งซึ่งผ่านการประเมินผลงานทางวิชาการตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดไว้เดิม
- 2) กรณีผู้เคยขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งรับเงินเดือนในระดับ 8 หรือ เคยขอกำหนดให้ได้รับเงินเดือนในระดับ 8 แต่ไม่ได้รับการอนุมัติ
- 3) กรณีผู้ได้รับคัดเลือกเป็นครูดีเด่นตามโครงการต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ผ่านการคัดเลือกในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับจังหวัดขึ้นไป

4) กรณีผู้เคยดำรงตำแหน่งหรือผู้ผ่านการประเมินผลงานทางวิชาการตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดไว้เดิม

กลุ่มบุคคลข้างต้น ต้องจัดทำแบบเสนอขอตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด เพื่อขอรับการประเมินเพิ่มเติม 2 ด้าน จำแนกได้ดังนี้

กรณีกลุ่มบุคคลที่ 1 และ 2 ขอรับการประเมินเพิ่มเติม ด้านที่ (1) วินัย คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณ และด้านที่ (3) รายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีวิทยฐานะชำนาญการ

กรณีกลุ่มบุคคลที่ 3 ขอรับการประเมินเพิ่มเติม ด้านที่ (1) วินัย คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณ และด้านที่ (2) คุณภาพการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีวิทยฐานะชำนาญการ

กรณีกลุ่มบุคคลที่ 4 ขอรับการประเมินเพิ่มเติม ด้านที่ (1) วินัย คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณ และด้านที่ (3) รายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

4.1.2.4 หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.2/ว2 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2551 เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะ

เป็นหนังสือเวียนที่สำนักงาน ก.ค.ศ. ออกมาเพื่อให้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 22 และมาตรา 26 รวมถึงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 จึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะ โดยยึดหลัก 5 ประการ เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. หลักความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน
2. หลักคุณธรรม
3. หลักผลการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อผู้เรียน ต่อคุณภาพการศึกษา ต่อวงการวิชาชีพ และต่อชุมชนและสังคม
4. หลักการทำงานแบบมืออาชีพ การบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ การจัดการความรู้ และการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้
5. หลักการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานไปพร้อมกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

สำหรับเกณฑ์การประเมิน ประกอบด้วย 3 ด้าน (จำแนกตามประเภทตำแหน่ง) โดยจะแตกต่างจากเกณฑ์ ว25/2548 ในรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ (1) ด้านความประพฤติ วินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ พิจารณาจากการมีวินัย การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ความรักและศรัทธา ในวิชาชีพ ความรับผิดชอบในวิชาชีพ และต้องได้รับการตรวจสอบคุณสมบัติและรับรอง

ด้านที่ (2) ด้านคุณภาพการสอนและการพัฒนาผู้เรียน/คุณภาพการบริหารและการพัฒนา สถานศึกษา พิจารณาจาก ประจักษ์พยาน และรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย

ด้านที่ (3) ด้านผลการสอนและการพัฒนาผู้เรียน/ผลการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษา พิจารณาจาก ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษา คะแนนผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net, A-Net, NT, ผลการทดสอบของแต่ละหน่วยงาน) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รวมถึงผลงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

เกณฑ์การพิจารณา จะต้องมีการประเมินจากคณะกรรมการเป็นเอกฉันท์ในแต่ละด้านทั้ง 3 คน และคณะกรรมการประเมินอาจให้ผู้รับการประเมินตอบข้อซักถามใดๆ เพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ กรณีไม่อนุมัติผู้ขอ สามารถส่งคำขอรับการประเมินครั้งใหม่ได้ในปีต่อไป

สำหรับเกณฑ์การตัดสิน (ค่าคะแนนร้อยละ) มีดังนี้

วิทยฐานะ	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3
ชำนาญการ	อยู่ในเกณฑ์ผ่าน	65	65
ชำนาญการพิเศษ	อยู่ในเกณฑ์ผ่าน	70	70
เชี่ยวชาญ	อยู่ในเกณฑ์ผ่าน และเป็นแบบอย่างที่ดี	75	75
เชี่ยวชาญพิเศษ	อยู่ในเกณฑ์ผ่าน และเป็นแบบอย่างที่ดี	80	80

สรุปเอกสารที่ผู้ขอรับการประเมินต้องยื่น (จำแนกตามประเภทตำแหน่ง)

วิทยฐานะชำนาญการ

- 1) ประจักษ์พยาน อย่างน้อย 1 กลุ่ม
- 2) รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมาย อย่างน้อย 1 ปีการศึกษา

- 3) ความร่วมมือและการยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และความสำเร็จในการพัฒนา (เฉพาะตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์)
- 4) ผลงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี)
- 5) สำเนาทะเบียนประวัติข้าราชการ (ก.พ.7) ที่มีการรับรองโดยผู้บังคับบัญชา

วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (เอกสารเพิ่มเติม)

- รายงานการศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งนำไปใช้แล้ว อย่างน้อย 1 ชิ้น

วิทยฐานะเชี่ยวชาญ (เอกสารเพิ่มเติม)

- 1) รายงานการศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งนำไปใช้แล้ว ประสพผลดี สามารถเป็นแบบอย่างได้ อย่างน้อย 1 ชิ้น
- 2) นวัตกรรมและรายงานการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งนำไปใช้แล้ว ประสพผลดี สามารถเป็นแบบอย่างได้ อย่างน้อย 1 ชุด

วิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ (เอกสารเพิ่มเติม)

- 1) รายงานการศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งนำไปใช้แล้ว ประสพผลดียิ่ง ที่เป็นความรู้ใหม่ สามารถเป็นแบบอย่างได้ อย่างน้อย 1 ชิ้น
- 2) นวัตกรรมและรายงานการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งนำไปใช้แล้ว ประสพผลดียิ่ง ที่เป็นความรู้ใหม่ สามารถเป็นแบบอย่างได้ อย่างน้อย 1 ชุด

4.1.2.5 หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/0169 ลงวันที่ 23 มกราคม 2552 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (กรณีผู้ขอ ที่มีผลการประเมินด้านที่ 3 (ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่) ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินที่ ก.ค.ศ. กำหนด)

ปี 2552 สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้ออกหนังสือเวียนเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องการกำหนดให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะด้วยกันจำนวน 3 ฉบับ โดยฉบับแรก คือ ศธ 0206.4/0169 ลงวันที่ 23 มกราคม 2552 ซึ่งหนังสือฉบับดังกล่าว สำนักงาน ก.ค.ศ. กำหนดขึ้น เพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์และเพิ่มช่องทางที่จะพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความพยายามและความตั้งใจในการยื่นขอรับการประเมินให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะ โดย ก.ค.ศ. มีมติอนุมัติเฉพาะกรณีผู้ยื่นขอรับการประเมิน ที่มีผลการประเมินด้านที่ 1 (วินัย

คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ) และ ด้านที่ 2 (คุณภาพการปฏิบัติงาน) ผ่านเกณฑ์ประเมิน แต่ผลการประเมินด้านที่ 3 (ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่) ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินที่ ก.ค.ศ. กำหนด

ทั้งนี้ กลุ่มบุคคลดังกล่าวสามารถยื่นขอรับการประเมินเพื่อให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะเป็นระดับชำนาญการพิเศษได้ โดยจะต้องผ่านการพัฒนาตามหลักสูตรที่ ก.ค.ศ. กำหนด ซึ่งจำแนกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระในการปฏิบัติงาน
- ส่วนที่ 2 เทคนิคการปฏิบัติงาน
- ส่วนที่ 3 การวิจัยเพื่อพัฒนางาน

การจำแนกผู้ยื่นขอรับการประเมิน เพื่อเข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรที่ ก.ค.ศ. กำหนด สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ผู้ที่มีผลการประเมินด้านที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ผ่านจากกรรมการ 2 ใน 3 คน
- กลุ่มที่ 2 ผู้ที่มีผลการประเมินด้านที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ผ่านจากกรรมการ 1 ใน 3 คน หรือไม่ผ่านเกณฑ์จากกรรมการทั้ง 3 คน

สำหรับการพิจารณาเกณฑ์การประเมินให้นำผลการประเมินด้านที่ 1 และ ด้านที่ 2 ที่ประเมินผ่านแล้วในครั้งแรก มาใช้ในการขอให้มีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษได้ โดยไม่ต้องมีการประเมินอีก และเมื่อผู้ยื่นขอรับการประเมิน ผ่านการพัฒนาตามหลักสูตรที่ ก.ค.ศ. กำหนดแล้ว จะต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และดำเนินการปรับปรุง หรือจัดทำเอกสารผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (ผลการปฏิบัติงาน และผลงานทางวิชาการ) ส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเสนอขอให้มีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษต่อไป ซึ่งระยะเวลาการยื่นขอรับการประเมิน กำหนดระยะเวลายื่นขอได้ 1 ครั้ง ตามระยะเวลาที่ ก.ค.ศ. กำหนด โดยในแต่ละกลุ่มที่ผ่านการพัฒนาหลักสูตร มีกำหนดระยะเวลาส่งผลงาน นับแต่วันสิ้นสุดการพัฒนาตามหลักสูตร หากเกินเวลาที่กำหนด ถือว่าสละสิทธิ์ ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กำหนดส่งภายใน 6 เดือน และพิจารณาผลงานโดยคณะกรรมการประเมินชุดเดิม
- กลุ่มที่ 2 กำหนดส่งภายใน 1 ปี และพิจารณาผลงานโดยคณะกรรมการประเมินชุดใหม่

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน ยังคงใช้เกณฑ์การประเมิน 3 ด้าน และเกณฑ์การตัดสินทั่วไป จากหนังสือเวียนของสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 เป็นมาตรฐาน คือ ตำแหน่งชำนาญการพิเศษ เกณฑ์การตัดสินการประเมินแต่ละส่วนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70 และที่เพิ่มเติม คือ ผู้เข้ารับการ

พัฒนาจะต้องมีระยะเวลาเข้ารับการพัฒนาตามหลักสูตรไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 80 ของระยะเวลาการพัฒนาทั้งหมด

4.1.2.6 หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/1032 ลงวันที่ 3 เมษายน 2552 หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา (เฉพาะพื้นที่อำเภอ เทพา สะบ้าย้อย นาทวี และจะนะ) มีวิทยฐานะชำนาญการและเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

หนังสือเวียน ที่ ศธ 0206.4/1032 ลงวันที่ 3 เมษายน 2552 ได้ให้สิทธิพิเศษแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเขตพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา (เฉพาะพื้นที่อำเภอ เทพา สะบ้าย้อย นาทวี และจะนะ) โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นขอประเมินเพื่อให้มีวิทยฐานะชำนาญการ และเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โดยยึดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ดังนี้

1) หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ. 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 ระบุการกำหนดให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา (เฉพาะพื้นที่อำเภอ เทพา สะบ้าย้อย นาทวี และจะนะ) มีวิทยฐานะชำนาญการและเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โดยให้หน่วยงานของรัฐนับระยะเวลาทวีคูณ ในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งรายละเอียดดังกล่าว อ้างความตามมาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และตามมาตรา 42 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยบำเหน็จความชอบสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2550 (หมวด 3: บำเหน็จความชอบที่มีใช่เป็นตัวเงิน ข้อ 20 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ นับระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ประจำในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นทวีคูณ สำหรับใช้ในการคำนวณระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่งในสายงานที่จะแต่งตั้ง เพื่อประโยชน์ในการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลแต่ละประเภทกำหนด)

2) หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ. 0206.3/ว3 ลงวันที่ 17 มกราคม 2549 ระบุการกำหนดรูปแบบผลงานทางวิชาการที่แสดงถึงแนวคิด วิธีการพัฒนา การแก้ปัญหาในงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ และผลงานที่เกิดจากการพัฒนาสำหรับวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ เพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบผลงานทางวิชาการเพิ่มเติมอีกรูปแบบหนึ่ง

3) หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ. 0206.3/ว3 ลงวันที่ 17 มกราคม 2549 ระบุให้นำแบบประเมินและคู่มือการประเมินทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณทางวิชาชีพ ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน และด้านผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ มาใช้ประกอบการประเมิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ยื่นขอรับการประเมินแต่ละประเภท ประกอบด้วยคุณสมบัติตามที่กำหนด และต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน 3 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (ทุกตำแหน่ง) พิจารณาจากกรณีวินัยการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ความรับผิดชอบในวิชาชีพ

ด้านที่ 2 ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากสมรรถนะในการปฏิบัติงาน คือ สมรรถนะหลัก (ทุกตำแหน่ง) ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน (จำแนกตามแต่ละประเภทตำแหน่ง)

ด้านที่ 3 ด้านผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (จำแนกตามแต่ละประเภทตำแหน่ง) วิทยฐานะชำนาญการ พิจารณาเฉพาะผลการปฏิบัติงานเท่านั้น สำหรับวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ พิจารณาผลการปฏิบัติงาน และจำนวนผลงานทางวิชาการ ไม่น้อยกว่า 1 รายการ

เกณฑ์การพิจารณา โดยมีการตั้งคณะกรรมการประเมินทั้ง 3 ด้าน ร่วมกันประเมินและเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลการประเมินเสนอต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาอนุมัติต่อไป ทั้งนี้ กรณีผู้ที่ไม่ผ่านการอนุมัติสามารถส่งคำขอรับการประเมินใหม่ได้ในปีต่อไป โดยผู้ที่ส่งคำขอเดือนเมษายนและเดือนตุลาคม จะส่งคำขอใหม่ได้จะต้องยื่นในเดือนเมษายนและตุลาคมของปีต่อไปเท่านั้น ห้ามยื่นก่อนกำหนดระยะเวลา 1 ปี

ทั้งนี้ การตั้งคณะกรรมการประเมินทั้ง 3 ด้าน จะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ คณะกรรมการประเมินวิทยฐานะระดับชำนาญการ จะประกอบด้วยคณะกรรมการประเมินเพียง 1 ชุด จำนวน 3 คน พิจารณาการประเมินทั้ง 3 ด้าน โดยคิดค่าคะแนนเฉลี่ยร่วมกัน แต่คณะกรรมการประเมินวิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษ จะมีการแบ่งออกเป็น 2 ชุด ๆ ละ 3 คน ดังนี้

ชุดที่ 1 ประเมินด้านที่ 1 และ 2 ร่วมกัน คือ ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ และด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน (ผลการประเมินแต่ละด้านต้องได้คะแนนจากกรรมการ ทั้งสามคน เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละที่กำหนด ตามเกณฑ์ข้างล่าง)

ชุดที่ 2 ประเมินด้านที่ 3 คือ ด้านผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานวิชาการ (ผลการประเมินโดยเป็นเอกฉันท์ ต้องได้คะแนนจากกรรมการแต่ละคนไม่ต่ำกว่าร้อยละที่กำหนด ตามเกณฑ์ ข้างล่าง และเป็นเอกฉันท์ทั้งส่วนที่เป็นผลการปฏิบัติงาน ผลงานทางวิชาการ และคะแนนรวม)

เกณฑ์การตัดสิน (ค่าคะแนนร้อยละ) เป็นดังนี้

วิทยฐานะ	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3		
ชำนาญการ	65	65	65		
ชำนาญการพิเศษ	70	70	ผลการปฏิบัติงาน	65	คะแนนรวมเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70
			ผลงานทางวิชาการ	65	

เกณฑ์การปรับปรุงผลงานทางวิชาการ โดยการปรับปรุงผลงานทางวิชาการ กระทำได้ต่อเมื่อ ได้คะแนนผลการปฏิบัติงานและผลงานทางวิชาการจากกรรมการไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 คน สูงถึงเกณฑ์ และ คะแนนเฉลี่ยทั้งสองส่วนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ ผลงานทางวิชาการต้องอยู่ในวิสัยที่สามารถปรับปรุงได้ด้วย และการปรับปรุงผลงานทางวิชาการ ให้ปรับปรุงได้ไม่เกิน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 ไม่เกิน 6 เดือน และครั้งที่ 2 ไม่เกิน 3 เดือน นับแต่วันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งมติให้ทราบ และนำเสนอคณะกรรมการชุดเดิม พิจารณา

เกณฑ์การพัฒนาผลงานทางวิชาการ กรณีการพัฒนาผลงานทางวิชาการ ต้องได้คะแนนผลการปฏิบัติงานจากกรรมการทั้ง 3 คน แต่ละคนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 65 และได้คะแนนผลงานทางวิชาการจาก กรรมการทั้ง 3 คน แต่ละคนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทั้งนี้ ผู้ขอรับการประเมินที่มีผลการประเมินดังกล่าว สามารถเข้ารับการพัฒนาได้ไม่เกิน 1 ครั้ง ต่อปี นับแต่วันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งมติให้ทราบ และสามารถส่งผลงานทางวิชาการเรื่องเดิมที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ภายในเวลา 3 เดือน โดยเสนอคณะกรรมการชุด เดิมพิจารณา

4) ผู้ที่ประสงค์ยื่นคำขอตามหลักเกณฑ์และวิธีการนี้ หากได้ยื่นคำขอให้มีหรือเลื่อนวิทยฐานะตาม หลักเกณฑ์อื่นใดไว้ ต้องดำเนินการแจ้งขอระงับคำขอนั้น ๆ ก่อนที่จะยื่นคำขอตามหลักเกณฑ์และวิธีการนี้ด้วย

โดยสรุป จะเห็นได้ว่า หนังสือจากสำนักงาน ก.ค.ศ. ฉบับนี้ ยังคงยึดเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้าน และเกณฑ์การตัดสิน (วิทยฐานะชำนาญการ ร้อยละ 65 และวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ร้อยละ 70) จากหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 เช่นเดิม และกำหนดระยะเวลาการยื่นขอได้ ปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ ส่วนที่พิจารณาแตกต่างกัน คือ การกำหนดระยะเวลาดำรงตำแหน่งได้ปรับเป็น 7 ปี และการพิจารณาผลงานทางวิชาการรูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจสำหรับผู้ยื่นขอประเมินที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีการระบุเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีผู้ที่จะขอย้ายไปดำรงตำแหน่งหรือช่วยปฏิบัติราชการนอกพื้นที่ดังกล่าว หรือผู้ที่จะขอกลับสังกัดเดิม ภายหลังจากได้รับการแต่งตั้งให้มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตพื้นที่ดังกล่าว ทั้งก่อนและหลังมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ รวมกันไม่น้อยกว่า 4 ปี (เว้นแต่มีเหตุผลและความจำเป็นพิเศษ) จึงจะสามารถขอย้ายได้

4.1.2.7 หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ

สำหรับหนังสือฉบับที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับกำหนดให้มีและเลื่อนวิทยฐานะภายในปี 2552 คือ หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ โดยหลักเกณฑ์ที่ยังคงเหมือนกับหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 คือ ผู้ยื่นคำขอรับการประเมินจะต้องมีคุณสมบัติและผ่านการประเมิน 3 ด้าน จากคณะกรรมการ จำนวน 3 คน ร่วมกันประเมินและเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลการประเมินเสนอต่อ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาอนุมัติต่อไป ทั้งนี้ กรณีผู้ที่ไม่ผ่านการอนุมัติสามารถส่งคำขอรับการประเมินใหม่ได้ในปีต่อไป โดยผู้ที่ส่งคำขอเดือน เมษายนและเดือนตุลาคม จะส่งคำขอใหม่ได้จะต้องยื่นในเดือนเมษายนและตุลาคมของปีต่อไปเท่านั้น ห้ามยื่นก่อนกำหนดระยะเวลา 1 ปี นอกจากนี้ เกณฑ์การตัดสินโดยให้ค่าร้อยละก็ยังคงยึดตามแบบเดิม คือ

สำหรับเกณฑ์การตัดสิน (ค่าคะแนนร้อยละ) มีดังนี้

วิทยฐานะ	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3
ชำนาญการ	65	65	65
ชำนาญการพิเศษ	70	70	70
เชี่ยวชาญ	75	75	75
เชี่ยวชาญพิเศษ	80	80	80

ทั้งนี้ หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 และหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 ยังมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่แตกต่างออกไป แต่ยังคงมีการแบ่งประเภทสายงานออกเป็น 4 สายงานดังเดิม ซึ่งได้แก่

สายงานการสอน	ได้แก่	ข้าราชการครู
สายงานบริหารสถานศึกษา	ได้แก่	รองผู้อำนวยการ/ผู้อำนวยการโรงเรียน
สายงานบริหารการศึกษา	ได้แก่	รองผู้อำนวยการ/ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการ/ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/ กทม.
สายงานนิเทศการศึกษา	ได้แก่	ศึกษานิเทศก์

และหลักเกณฑ์เบื้องต้นของผู้ยื่นขอรับการประเมินแต่ละประเภทสายงาน ประกอบด้วย คุณสมบัติตามที่กำหนดเช่นเดิม และต้องผ่านการประเมิน 3 ด้าน แต่แตกต่างกันด้านการใช้ภาษาในแต่ละหัวข้อ รวมถึงรายละเอียดในการพิจารณาแต่ละด้าน ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ประเมิน ศธ 0206.3/ว 25 และ ศธ 0206.4/ว 17

เกณฑ์การประเมิน	ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548	ศธ 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552
ด้านที่ 1	<p>ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (ทุกตำแหน่ง) พิจารณาจาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - การมีวินัย - การประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี - การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม - ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ - ความรับผิดชอบในวิชาชีพ 	<p>ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (ทุกตำแหน่ง) พิจารณาจาก</p> <p>ข้อมูลของบุคคลและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเอกสารหลักฐาน ดังนี้</p> <p>ส่วนที่ 1 ประวัติการรับราชการ (ก.พ.7)</p> <p>ส่วนที่ 2 คำรับรองของผู้บังคับบัญชา และคณะกรรมการสถานศึกษา</p> <p>ส่วนที่ 3 เอกสารหลักฐานที่แสดงการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ</p>

เกณฑ์การประเมิน	ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548	ศธ 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552
ด้านที่ 2	<p>ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน พิจารณาจากสมรรถนะในการปฏิบัติงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สมรรถนะหลัก (ทุกตำแหน่ง) ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม - สมรรถนะประจำสายงาน (จำแนกตามแต่ละประเภทตำแหน่ง) 	<p>ด้านความรู้ความสามารถ พิจารณาจากการพัฒนางานในหน้าที่และการพัฒนาตนเอง</p> <p>ส่วนที่ 1 การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ (ตามสายงานที่กำหนด)</p> <p>ส่วนที่ 2 การพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ (ตามสายงานที่กำหนด)</p>
ด้านที่ 3	<p>ด้านผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (จำแนกตามแต่ละประเภทตำแหน่งวิทยฐานะ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิทยฐานะชำนาญการ พิจารณาเฉพาะผลการปฏิบัติงานเท่านั้น - วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ พิจารณาผลการปฏิบัติงาน และผลงานทางวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 1 รายการ - วิทยฐานะเชี่ยวชาญ พิจารณาผลการปฏิบัติงาน และผลงานทางวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 2 รายการ (งานวิจัย 1 รายการ และงานวิชาการอื่น 1 รายการ) - วิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ พิจารณาผลการปฏิบัติงาน และผลงานทางวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 2 รายการ (งานวิจัยและพัฒนาน้อย 1 รายการ) 	<p>ด้านผลการปฏิบัติงาน (จำแนกตามแต่ละประเภทตำแหน่งวิทยฐานะ)</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิทยฐานะชำนาญการ พิจารณาเฉพาะผลการพัฒนาคุณภาพเท่านั้น - วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ พิจารณาผลการพัฒนาคุณภาพ และผลงานทางวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 1 รายการ - วิทยฐานะเชี่ยวชาญ พิจารณาผลการพัฒนาคุณภาพ และผลงานทางวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 2 รายการ (งานวิจัยอย่างน้อย 1 รายการ) - วิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ พิจารณาการพัฒนาคุณภาพ และผลงานทางวิชาการ จำนวนไม่น้อยกว่า 2 รายการ (งานวิจัยและพัฒนา อย่างน้อย 1 รายการ)

นอกจากนี้ การระบุหลักฐานสำคัญของหลักเกณฑ์ทั้ง 2 แบบ ของผู้ยื่นขอรับการประเมินยังมีความแตกต่างกัน โดยหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 มีการระบุจำนวนชุดเอกสารสำคัญเพียง 3 ชุดเท่านั้น ซึ่งเปรียบเทียบได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบหลักฐานที่ใช้ประเมินตามศร 0206.3/ ว 25 และ ศร 0206.4/ว 17

	ศร 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548	ศร 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552
หลักฐานสำคัญ (จำนวนชุด)	1) หลักเกณฑ์และวิธีการฯ 2) แบบเสนอขอรับการประเมินฯ (วฐ.1) 3) การรายงานผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ฯ (วฐ.2) 4) แบบรายงานผลการประเมินวิทยฐานะฯ (วฐ.3) 5) แบบรายงานสรุปผลการประเมินวิทยฐานะฯ (วฐ.4) และ (วฐ.5)	1) หลักเกณฑ์และวิธีการฯ 2) แบบเสนอขอรับการประเมินฯ 3) แบบรายงานเพื่อขอรับการประเมินฯ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่ยื่นคำขอรับการประเมินให้มีและเลื่อนวิทยฐานะโดยใช้เกณฑ์ใหม่ของปี 2552 จะต้องทำความเข้าใจในรายละเอียดอย่างมาก และจะต้องตีความภาษาที่ใช้ให้ชัดเจน เนื่องจากเกณฑ์การประเมินด้านต่าง ๆ อาจระบุคำจำกัดความได้ไม่ครอบคลุมหรือชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งแตกต่างจากเกณฑ์ของปี 2548

4.1.2.8 หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศร 0206.3/ว5 ลงวันที่ 12 เมษายน 2554 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้มีผลงานดีเด่นที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ มีวิทยฐานะหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษและวิทยฐานะเชี่ยวชาญ

หลักเกณฑ์และวิธีการฯ นี้ เป็นหลักเกณฑ์ใหม่ที่เพิ่งประกาศในปี พ.ศ. 2554 เป็นการเอื้อประโยชน์แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น ประสบผลสำเร็จ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม โดยให้ทุกสายงานสามารถขอให้มีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญได้ ทั้งนี้ ส่วนราชการต้นสังกัดจะต้องเป็นผู้ส่งคำขอมายังสำนักงาน ก.ค.ศ. โดยผู้ที่ยื่นขอฯ จะต้องผ่านการประเมิน 3 ด้าน เช่นเดิม แต่ทั้งนี้เกณฑ์การประเมิน 3 ด้าน และรายละเอียดมีการผสมผสานระหว่างหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศร 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 และหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศร 0206.4/ ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 รวมถึงมีการกำหนดขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับเกณฑ์รางวัลระดับชาติ กล่าวคือ

1) ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (สำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548) พิจารณาจาก

- การมีวินัย
- การประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม
- ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ
- ความรับผิดชอบในวิชาชีพ

2) ด้านความรู้ความสามารถ (หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552) พิจารณาจาก

- ส่วนที่ 1 การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ (ตามสายงานที่กำหนด)
- ส่วนที่ 2 การพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ (ตามสายงานที่กำหนด)

3) ด้านผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 ส่วน (หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 และมีการกำหนดขึ้นใหม่ในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3) พิจารณาจาก

- ส่วนที่ 1 ผลการพัฒนาคุณภาพ ในการปฏิบัติงาน
- ส่วนที่ 2 ผลงานดีเด่นที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์
- ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนางานตามข้อตกลง

สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการคัดเลือก ก็มีการกำหนดขึ้นใหม่ โดยต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิทยฐานะ และมีภาระงานการสอนขั้นต่ำ/ภาระงานตามที่ส่วนราชการกำหนด รวมถึงต้องมีการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างน้อย 3 ปี นอกจากนี้ในส่วนของการมีผลงานดีเด่นนั้น จะต้องเป็นผลงานที่ได้รับรางวัลภายในระยะเวลา 3 ปี และมีผลการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับผลงานดีเด่นที่ได้รับ หรือ หากเกินระยะเวลา 3 ปี ต้องมีการพัฒนาผลงานและใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง และมีผลการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับผลงานดีเด่นนั้น จึงจะสามารถยื่นขอรับการประเมินตามหลักเกณฑ์นี้ได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าระยะเวลาการยื่นขอรับการประเมินของเกณฑ์ใหม่นี้ แตกต่างจากทั้งหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 และหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 กล่าวคือ ผลงานที่ใช้ในเกณฑ์ปี 2554 นี้จะต้องเป็นผลงานที่ได้รับรางวัลภายในระยะเวลา 3 ปี แต่แบบเก่าสามารถยื่นได้ภายในระยะเวลา 1 ปี

สำหรับความหมายของ “ผลงานดีเด่นที่ประสบผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์” มีนัยความหมาย ดังนี้

- เกิดจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ
- แสดงถึงความเป็นผู้มีความสามารถ พิเศษ มีความคิดสร้างสรรค์
- ผลงานมีคุณภาพตามมาตรฐานวิทยฐานะ
- เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นนำไปปฏิบัติได้
- เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ชุมชน สังคม และวงวิชาชีพ
- ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานคุณภาพผู้เรียน การบริหารการจัดการสถานศึกษา/การจัดการศึกษา หรือการนิเทศการศึกษา จนเป็นที่ประจักษ์
- ได้รับรางวัลสูงสุดระดับชาติขึ้นไป หรือต้นสังกัดพิจารณาว่ามีคุณภาพเทียบเคียงกับผลงานที่ได้รับรางวัลระดับชาติขึ้นไป (ระดับชำนาญการพิเศษ ต้องได้รับรางวัลระดับชาติไม่น้อยกว่า 2 รางวัล และระดับเชี่ยวชาญ ต้องได้รับรางวัลระดับชาติไม่น้อยกว่า 3 รางวัล)

สำหรับความหมายของผลงานดีเด่น ที่ส่วนราชการต้นสังกัดพิจารณาว่ามีคุณภาพเทียบเคียงกับผลงานที่ได้รับรางวัลระดับชาติขึ้นไป มีนัยความหมาย ดังนี้

- ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การบริหาร
- การจัดการสถานศึกษา/การจัดการศึกษา หรือการนิเทศการศึกษา
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ/วิชาชีพอย่างกว้างขวาง
- เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นนำไปปฏิบัติ/ประยุกต์ใช้ได้
- อื่นๆ ตามที่ส่วนราชการต้นสังกัดกำหนด

เกณฑ์การตัดสิน ก็ยังคงยึดเกณฑ์เดิมบางส่วนจากทั้งหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 และหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 โดยเฉพาะเกณฑ์ค่าคะแนนตัดสินด้านที่ 3 เท่านั้น สำหรับการประเมินอื่นๆ ประมวลสรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านที่ 3 คะแนนรวมเฉลี่ยส่วนที่ 1 และ 2 วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ต้องไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 70 และวิทยฐานะเชี่ยวชาญ ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
- 2) การประเมินทั้ง 3 ด้าน ไม่สามารถพัฒนา หรือปรับปรุงได้ เว้นแต่รายงานเกี่ยวกับผลงานดีเด่นที่ประสบผลสำเร็จฯ สามารถให้ปรับปรุงให้สมบูรณ์ได้

3) ในระหว่างการดำเนินการประเมิน หากผู้รับการประเมินเปลี่ยนตำแหน่ง ให้ยุติการประเมิน

4.1.3 บทสรุป

จากการลำดับวิวัฒนาการของการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะนั้น จะเห็นได้ว่า สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความพยายามและความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งแม้ว่าในการพิจารณาอนุมัติบางครั้งประสบปัญหาไม่ผ่านการอนุมัติ แต่ต่อมา สำนักงาน ก.ค.ศ. ก็ได้ออกหนังสือฉบับใหม่เพื่อเปิดกว้างให้กับผู้ยื่นขอรับการประเมินได้มีโอกาสผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยออกหนังสือเป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น ทั้งนี้ ยังหมายรวมถึงความแตกต่างของข้อกำหนดและหลักเกณฑ์ของผู้ยื่นขอรับการประเมินในพื้นที่เสี่ยงภัยชายแดนภาคใต้ ที่สำนักงาน ก.ค.ศ. เอื้อให้มีการนับระยะเวลาเป็นทวีคูณ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อข้าราชการครูและบุคลากรเหล่านั้น แม้ในระยะเวลาต่อมา สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้มีการปรับเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้านใหม่ คือ หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552 ซึ่งแตกต่างจากหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548 ส่งผลให้ผู้ยื่นขอรับการประเมินต้องทำความเข้าใจใหม่ในรายละเอียด และในปี 2554 สำนักงาน ก.ค.ศ. ยังได้เล็งเห็นความสำคัญของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้ทำคุณประโยชน์ต่อแผ่นดิน และได้รับรางวัลสำคัญต่าง ๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ จึงกำหนดกฎเกณฑ์และข้อตกลงให้บุคคลเหล่านี้สามารถยื่นขอรับการประเมินให้มีและเลื่อนวิทยฐานะได้ โดยนำเกณฑ์รางวัลที่ได้รับเป็นข้อกำหนดในการพิจารณาเพิ่มเติม

ซึ่งจากการลำดับเหตุการณ์จากพระราชบัญญัติและหนังสือสำคัญต่าง ๆ จากสำนักงาน ก.ค.ศ. จะเห็นได้ว่า พัฒนาการของหลักเกณฑ์และวิธีการให้มีและเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น มีการปรับปรุง แก้ไข ให้ทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการขอให้มีและเลื่อนวิทยฐานะ โดยหากศึกษาถ้อยคำในรายละเอียดเพิ่มเติม จะพบว่าเกณฑ์การตัดสินและการให้ค่าคะแนนแต่ละด้านที่ประเมินจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับตำแหน่งและวิทยฐานะที่ยื่นขอประเมิน ซึ่งมีการแก้ไขและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อค้นหาจุดรวมที่ดีที่สุดต่อระหว่างผู้ยื่นขอรับการประเมินและคณะกรรมการตัดสิน

4.2 ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ

การสัมภาษณ์ครั้งนี้ได้จำแนกผู้สัมภาษณ์ออกเป็น 4 ประเภท โดยแต่ละประเภทเคยมีการยื่นขอวิทยฐานะตามหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ตามแบบ ว 25/2548 (หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว25 ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2548) และ ว17/2552 (หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.4/ว17 ลงวันที่ 30 กันยายน 2552) ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละด้านมีการศึกษาและเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การประเมินทั้งสองแบบ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ ดังนี้

ประเภทของให้ผู้สัมภาษณ์ มี 4 ประเภท คือ

- ประเภทที่ 1 ผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา ได้แก่ ครู
- ประเภทที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ รอง/ผู้อำนวยการสถานศึกษา
- ประเภทที่ 3 ผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ รอง/ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- ประเภทที่ 4 บุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้แก่ ศึกษานิเทศก์

รายนามข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ให้สัมภาษณ์ตามสายงาน ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ให้สัมภาษณ์ตามประเภทสายงาน

ประเภท (สายงาน) ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง / วิทยฐานะ	สังกัด (รร./สพป./สพม.)	เบอร์โทรศัพท์
ผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา (สายการสอน)			
1. นางมัลลิกา สุกายะ	ครู / ชำนาญการพิเศษ	รร.พิษณุโลกพิทยาคม สพม.เขต 39 (พิษณุโลก)	055-227600 081-953-5113
2. นางราตรี โพธิ์เต็ง	ครู / ชำนาญการพิเศษ	วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี	032-337228 086-884-7050
3. นางวาสนา ชัยสกุลไพศาล	ครู / ชำนาญการพิเศษ	รร.สมุทรปราการ สพป.สมุทรปราการ เขต 1	02-395-0016 089-612-4404
4. นางรัตติยา ชูตระกูล	ครู / ชำนาญการพิเศษ	รร.ชัยบาดาลวิทยา สพม.เขต 5 (สิงห์บุรี)	036-461543 089-988-8847
5. นางสุปราณี สุราอามาตย์	ครู / ชำนาญการพิเศษ	รร.อนุบาลร้อยเอ็ด	043-511704 , 043-

ประเภท (สายงาน) ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง / วิทยฐานะ	สังกัด (รร./สพป./สพม.)	เบอร์โทรศัพท์
		สพป.ร้อยเอ็ด เขต 1	527341 089-275-2944
6. นายคำรพ เกิดมีทรัพย์	ครู / ชำนาญการพิเศษ	รร.วัดขรัวช่วย สพป.นครศรีธรรมราช เขต 4	075-522420 ต่อ 3 081-737-3704
7. นายวรรณัฐ สัมฤทธิ์	ครู / ชำนาญการพิเศษ	วิทยาลัยเกษตร (ขอนแก่น)	043-289193-4 , 043-289576 081-708-4373
8. นางปานิสรา บัวทอง	ครู / ชำนาญการพิเศษ	รร.ฤทธิยะวรรณาลัย สพม.เขต 2 (กรุงเทพฯ)	086-577-3419
9. นายปรีชา กาญจนสมบัติ	ครู / ชำนาญการพิเศษ	รร.วัดฝาง จ.ชัยนาท สพป.เขต 1	081-973-7620
10. นางสาวสมร เพชรอยู่	ครู / ชำนาญการพิเศษ	การศึกษาพิเศษ สำนักงานบริหารงานพิเศษ	
ผู้บริหารสถานศึกษา (สายบริหารสถานศึกษา)			
11. นายบุญน้อม มุ่งงาม	รองผู้อำนวยการ / ชำนาญการ พิเศษ	รร.โพธิ์โพธิ์พิทยาคาร สพม.เขต 29 (อุบลราชธานี)	045-496030 089-255-9390
12. นายฉลาด โพธิ์ใส	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	รร.บ้านสมจิต สพป.บุรีรัมย์ เขต 3	044-631072 044-630155
13. นายเอกชัยณัฐ เมธีชัยรัตน์	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	รร.คลองบางแก้ว สพป.สมุทรปราการ เขต 2	02-385-5175 089-040-9087
14. นายวุฒินะ ฉิมมาลา	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	รร.บ้านกะสัง สพป.ชลบุรี เขต 1	037-243445 087-006-3002
15. นายมานิตย์ จินดามงคล	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	รร.สุเทร่าลาดน้ำขาว สพป.ฉะเชิงเทรา เขต 1	038-080015 081-758-2854
16. นางสาวนริศรา อุปรณ์ศิริการ	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	รร.พนมสารคาม สพท.ชลบุรี เขต 1	038-551127 080-562-5364
17. นายอัสนีย์ อัจฉริยะบุตร	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	รร.วัดสามเอก สพป.สุพรรณบุรี เขต 3	086-764-8003
18. นางไมตรี โหมตเครือ	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	รร.วัดบางสาม สพท.พระนครศรีอยุธยา เขต 1	035-481124 089-086-9365

ประเภท (สายงาน) ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง / วิทยฐานะ	สังกัด (รร./สพป./สพม.)	เบอร์โทรศัพท์
19. นางเปรมศรี นามพลเสน	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	รร.แม่ทอพระวิทยาคม สพม.เขต 34 (เชียงใหม่)	
20. นายอุดม รูปดี	ผู้อำนวยการ / -	วิทยาลัยการอาชีพพวนมิตร จ.แม่ฮ่องสอน	081-885-4014
21. นายสุพล พรประเสริฐ	ผู้อำนวยการ / เชี่ยวชาญ	รร.นครนายกวิทยาคม จ.นครนายก	
ผู้บริหารการศึกษา (สายงานบริหารการศึกษา)			
22. นายไพโรสณฑ์ มะโนยานะ	รองผู้อำนวยการ / ชำนาญการ พิเศษ	สพป.แพร่ เขต 2	054-584130-2 ต่อ 105 085-653-9728
23. นายภิญโญ จันทร์วงศ์	รองผู้อำนวยการ / ชำนาญการ พิเศษ	สพป.สงขลา เขต 1	074-337341 ต่อ 13
24. นายอรรถพล ตรีภทรอง	รองผู้อำนวยการ / ชำนาญการ พิเศษ	สพป.ขอนแก่น เขต 5	043-312505 081-906-1824
25. นายณัฐ รุ่งเดช	รองผู้อำนวยการ / ชำนาญการ พิเศษ	สพป.ฉะเชิงเทรา เขต 1	038-981432 081-782-2353
26. นายวิสูตร เจริญวงษ์	รองผู้อำนวยการ / ชำนาญการ พิเศษ	สพป.ฉะเชิงเทรา เขต 1	038-981432
27. นายไพบุลย์ นาคแก้ว	รองผู้อำนวยการ / ชำนาญการ พิเศษ	รร.อ่างทองปัทมโรจน์วิทยาคม สพม.เขต 5 (สิงห์บุรี)	035-612643
28. นายประกอบ กุลเกลี้ยง	ผู้อำนวยการ / ชำนาญการพิเศษ	สพป.หนองคาย เขต 1	
29. นายวิสูตร เกษมสุข	ผู้อำนวยการ / เชี่ยวชาญ	สพป.ชัยนาท	056-411639 ต่อ 19 081-853-6233
30. นายพงษ์พิศาล ชินสำราญ	ผู้อำนวยการ / เชี่ยวชาญ	สพป.ปราจีนบุรี เขต 1	080-645-7799
31. นายศักดิ์ชัย บรรณสาร	ผู้อำนวยการ / เชี่ยวชาญ	สพป.สระแก้ว เขต 2	089-939-2082
บุคลากรทางการศึกษาอื่น (สายงานนิเทศการศึกษา)			
32. นายฉลอง เคียงวิมลรัตน์	ศึกษานิเทศก์ / ชำนาญการพิเศษ	สพป.นครราชสีมา เขต 2	044-399332 088-126-1844

ประเภท (สายงาน)	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง / วิทยฐานะ	สังกัด (รร./สพป./สพม.)	เบอร์โทรศัพท์
33.	นางศิวพร สว่างโชติ	ศึกษานิเทศก์ / ข้าราชการพิเศษ	สพป.อ่างทอง	081-593-5079
34.	นายชิต บุญญา	ศึกษานิเทศก์ / ข้าราชการพิเศษ	สพม. เขต 34 (เชียงใหม่)	053-112974-5 085-093-5082
35.	นางจรีธร แหวงทอง	ศึกษานิเทศก์ / เชี่ยวชาญ	สพป.สมุทรปราการ เขต 1	081-720-7117
36.	นายจำลอง รัชวัตร	ศึกษานิเทศก์ / ข้าราชการพิเศษ	สพป.สระบุรี เขต 1	

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เคยยื่นขอประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะจำนวน 36 คน รายนามดังปรากฏข้างต้น สามารถจำแนกประเด็นการวิเคราะห์โดยรวม เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นขอประเมินออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.2.1 ความเข้าใจด้านภาษา สาระสำคัญ และคำอธิบายโดยรวม

การเปรียบเทียบความเข้าใจด้านภาษา สาระสำคัญ และคำอธิบายโดยรวม พบว่า

ศธ 0206.4/ว17 มีจุดบกพร่องมากที่สุด กล่าวคือ รูปแบบภาษาที่ใช้มีการย่อ การตัดทอน คำอธิบายข้อปลีกย่อย การลดจำนวนข้อปลีกย่อยลง และมีการรวมกลุ่มคำอธิบายเพื่อให้เป็นข้อความเดียวกันมากเกินไป ซึ่งอาจจะนำไปเพื่อต้องการให้เนื้อหาไม่มีความสั้น กะทัดรัด และกระชับใจความมากยิ่งขึ้น แต่ผลกลับตรงกันข้ามสำหรับผู้ยื่นขอประเมิน กล่าวคือ เมื่อศึกษาแล้ว กลับมีความสงสัยในบริบทของหลักเกณฑ์ต่างๆ และไม่สามารถแปลความหมายถึงขอบเขตการประเมินที่แท้จริงได้ ส่งผลต่อความเข้าใจและความยุ่งยากในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการยื่นขอประเมินวิทยฐานะหรือไม่

ศธ 0206.3/ว25 มีจุดดีมากที่สุด กล่าวคือ รูปแบบภาษาที่ใช้ มีข้อความสั้น กะทัดรัด และกระชับใจความพอสมควร คำอธิบายข้อปลีกย่อย ก็มีรูปแบบเป็นตัวเลขข้อย่อย จำแนกรายละเอียดขอบเขตของเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ซึ่งแม้จะมีข้อปลีกย่อยมาก แต่ก็เป็นผลดีสำหรับผู้ยื่นขอประเมิน กล่าวคือ เมื่อศึกษาแล้ว สามารถทำความเข้าใจหลักเกณฑ์และความหมายของการประเมินได้อย่างรวดเร็ว สดวก และตรงประเด็นที่สุด ไม่เกิดความสับสน ส่งผลต่อความเข้าใจและความมั่นใจในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการยื่นขอประเมินวิทยฐานะได้อย่างแน่นอน

4.2.2 ความเข้าใจด้านคุณสมบัติของผู้ยื่นขอการประเมิน

สำหรับการเปรียบเทียบความเข้าใจด้านคุณสมบัติของผู้ยื่นขอการประเมิน พบว่า ผู้ยื่นขอประเมิน ส่วนใหญ่ มีความเข้าใจและไม่เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับคุณสมบัติ ทั้งแบบ ว25/2548 และ ว17/2552 เนื่องจาก พิจารณาว่าเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นที่จะต้องทำให้ถูกต้องตามแบบของการยื่นขอในแต่ละตำแหน่ง ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด

4.2.3 ความเข้าใจด้านหลักเกณฑ์การผ่านการประเมิน 3 ด้าน

การเปรียบเทียบความเข้าใจด้านหลักเกณฑ์การผ่านการประเมิน 3 ด้าน มีข้อพิจารณาและ เปรียบเทียบแตกต่างกันในแต่ละด้านของ ศธ 0206.3/ว 25 และ ศธ 0206.4/ว17 ดังนี้

ด้านที่ 1: ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (ศธ 0206.3/ว 25 และ ศธ 0206.4/ว17)

ศธ 0206.3/ว17 มีจุดบกพร่อง 2 ส่วน คือ

(ส่วนที่ 2) คำรับรองของผู้บังคับบัญชา และคณะกรรมการสถานศึกษา

เนื่องจากอคติ ความพึงพอใจ และความรู้สึกส่วนตัวของผู้บังคับบัญชา และคณะกรรมการ สถานศึกษา อาจเป็นอุปสรรคต่อการอนุมัติคำรับรองให้ผู้ทำการยื่นขอประเมินได้

(ส่วนที่ 3) เอกสารหลักฐานที่แสดงการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

เนื่องจากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับนิยาม ความหมาย และขอบเขตที่ชัดเจนของหลักฐานที่แสดง การมีส่วนร่วม ซึ่งก่อให้เกิดความสับสน และอาจเป็นอุปสรรคต่อผู้ยื่นขอประเมินในการจัดเตรียมสัดส่วนของ หลักฐานเอกสารได้

ศธ 0206.3/ว25 มีจุดดีมากที่สุด คือ การพิจารณารายละเอียดด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ มีการจำแนกเป็นหัวข้อย่อยชัดเจน 5 หัวข้อ ได้แก่ การมีวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี หรือ การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม เป็นต้น ทำให้ผู้ยื่นขอประเมินสามารถเข้าใจความหมายและ ขอบเขตในการจัดเตรียมสัดส่วนของหลักฐานเอกสารได้อย่างชัดเจน ไม่เกิดความสับสน ประกอบกับเอกสาร หลักฐานดังกล่าว เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ยื่นขอประเมินและไม่มีความจำเป็นจะต้องผ่านการรับรองของ

ผู้บังคับบัญชา หรือคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งอาจมีอคติ ความพึงพอใจ และความรู้สึกส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง อันอาจเป็นอุปสรรคเบื้องต้นต่อผู้ยื่นขอประเมินได้

ด้านที่ 2: ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน (ศธ 0206.3/ว25) หรือ ด้านความรู้ความสามารถ (ศธ 0206.4/ว17)

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบด้านดังกล่าวนี้ พบว่า ผู้ยื่นขอประเมินส่วนใหญ่ มีความเข้าใจและไม่เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ทั้งแบบ ศธ 0206.4/ว25 และ ศธ 0206.4/ว17 เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นข้อกำหนดทั่วไปของการยื่นขอในแต่ละตำแหน่ง ตามที่ ก.ค.ศ กำหนด แต่ทั้งนี้ มีการทักท้วงถึงรูปแบบการใช้ภาษาและความหมายว่า ทั้งสองแบบมีหัวข้อหลัก หัวข้อรอง (ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2) ตลอดจนการพิจารณาความหมายใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่มีความจำเป็นที่ ก.ค.ศ. จะต้องปรับเปลี่ยนภาษาหรือความหมายใหม่ในขณะที่มีหลักเกณฑ์ใหม่ออกมา โดยควรคงรูปแบบหัวข้อเดิมไว้ มีการผสมผสาน และเพิ่มเติมคำจำกัดความ หรือคำอธิบายข้อย่อย เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน และความยุ่งยากในการค้นหาความหมายเพื่อแปลความใหม่ระหว่างหลักเกณฑ์ทั้งแบบ ศธ 0206.3/ว25/2548 และ ศธ 0206.4/ว17 ซึ่งความยุ่งยากและความสับสนดังกล่าว อาจเป็นอุปสรรคต่อความมุ่งมั่นและความตั้งใจของผู้ยื่นขอประเมินได้

ด้านที่ 3: ด้านผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ (ศธ 0206.3/ว25) หรือ ด้านผลการปฏิบัติงาน (ศธ 0206.4/ว17)

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบด้านดังกล่าวนี้ พบว่า ผู้ยื่นขอประเมินส่วนใหญ่ มีการทักท้วงเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ภาษาและความหมายเช่นเดียวกับหลักเกณฑ์การผ่านการประเมินด้านที่ 2 (ที่กล่าวมาข้างต้น) โดยบ่งชี้ว่า ฝ่าย ก.ค.ศ. ควรจะมีกระบวนการกลั่นกรองภาษาและความหมายที่ชัดเจน กระจ่างชัด และเข้าใจง่าย เพื่อป้องกันการใช้ภาษาที่ซ้ำซ้อน และคงความหมายเดิมไว้ในกรณีที่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ใหม่ ทั้งนี้ สำหรับหลักเกณฑ์ ศธ 0206.4/ว17 ในด้านที่ 3 นั้น มีนัยความหมายที่เปิดกว้างมากเกินไป ควรกระชับและมีเป้าหมายชัดเจนกว่านี้ ซึ่งจะช่วยลดอุปสรรคในการจัดเตรียมเอกสารรับรองของผู้ยื่นขอประเมิน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ศธ 0206.3/ว25 พบว่า มีความยุ่งยากน้อยกว่า

นอกจากนี้ ยังมีความเข้าใจและเกิดข้อสงสัยอย่างมากเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ทั้งแบบ ศธ 0206.3/ว25 และ ศธ 0206.4/ว17 เนื่องจากพิจารณาว่า หลักเกณฑ์ด้านดังกล่าว เป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งต่อการผ่านประเมิน โดยเฉพาะรูปแบบการส่งผลงานที่มีลักษณะเดียวกับการเขียนรายงานการวิจัย โดยผู้ยื่นขอประเมินให้

เหตุผลถึงความยุ่งยาก ความไม่เข้าใจรูปแบบการเขียน ตลอดจนมาตรฐานการวินิจฉัยของคณะกรรมการผู้ตรวจ ซึ่งมีมาตรฐานไม่เท่ากัน ทั้งนี้ ปัญหาการส่งผลงานในรูปแบบของรายงานวิจัยดังกล่าว เป็นอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ยื่นขอประเมิน โดยเฉพาะตำแหน่งผู้สอนในหน่วยงานการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ ข้าราชการครู รวมถึงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ รองผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งตำแหน่งดังกล่าว ผู้ยื่นขอประเมินส่วนใหญ่ มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการเรียนการสอน และการบริหารสถานศึกษาเบื้องต้นเท่านั้น แต่ขาดความเชี่ยวชาญด้านการเขียนรายงานวิจัย ดังนั้น ในกระบวนการยื่นขอประเมิน กลุ่มบุคลากรดังกล่าวจำเป็นต้องปรึกษาหรือจ้างผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเขียนงานวิจัยซึ่งจบการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีในจำนวนเงินค่อนข้างสูง ซึ่งมีหลายรายที่ตกเป็นเหยื่อและเครื่องมือของบุคคลเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม สำหรับกลุ่มตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตฯ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตฯ รวมถึงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาอื่น ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ รองผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่สัดส่วนการจบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีมีมาก จึงมีความเชี่ยวชาญกับงานวิจัยค่อนข้างสูง และมักไม่ค่อยประสบปัญหาในการส่งผลงานในรูปแบบการเขียนรายงานการวิจัย แต่ทั้งนี้ กลุ่มบุคคลตำแหน่งดังกล่าวค่อนข้างหวั่นใจในการส่งผลงานของตำแหน่งผู้สอนในสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างยิ่ง ซึ่งขาดความชำนาญด้านการเขียนผลงานเชิงวิจัย และอาจไม่ผ่านการประเมินเนื่องด้วยเกณฑ์การตัดสินยึดถือเฉพาะรูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยเท่านั้น โดยทาง ก.ค.ศ. ไม่มีวิธีการหรือเกณฑ์มาตรฐานอื่นในการตัดสินการได้รับหรือเลื่อนวิทยฐานะ นอกเหนือจากการพิจารณาจากผลงานที่มีการเขียนเชิงการวิจัยเท่านั้น

4.2.4 การเปรียบเทียบด้านเอกสารและจำนวนแบบรายงานที่แนบ

สำหรับการวิเคราะห์และเปรียบเทียบด้านดังกล่าวทั้งแบบ ศธ 0206.3/ว25 และ ศธ 0206.4/ว17 พบว่า ผู้ยื่นขอประเมินส่วนใหญ่มีความเข้าใจและไม่เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับเอกสารและจำนวนแบบรายงานที่แนบ เนื่องจากพิจารณาว่าเป็นหลักฐานเบื้องต้นของการยื่นขอในแต่ละตำแหน่ง ตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด แต่ทั้งนี้ ไม่ควรเปลี่ยนรูปแบบมากนัก ควรจะมีข้อกำหนดที่แน่นอนและเป็นมาตรฐาน ใช้ได้ต่อเนื่องระยะยาว โดยผลของการเปลี่ยนหลักฐานเอกสารถี่เกินไป ทำให้ผู้ยื่นขอประเมินต้องทำความเข้าใจและจัดเตรียมเอกสารใหม่ ซึ่งอาจเกิดความสับสนด้านชนิดและประเภทของเอกสารได้

4.2.5 ขั้นตอนการพิจารณาการผ่านเกณฑ์การประเมิน

สำหรับกระบวนการและขั้นตอนที่ใช้ในการพิจารณาเกณฑ์การประเมิน พบว่า ผู้ยื่นขอประเมินส่วนใหญ่มีการทักท้วงเกี่ยวกับความซับซ้อน ความยุ่งยาก และความล่าช้า ตลอดจนความไม่เหมาะสมของกระบวนการพิจารณาตามเกณฑ์ ศธ 0206.4/ว17 ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิจารณาด้านที่ 3 คือ ด้านผลการปฏิบัติงาน ที่คณะกรรมการดำเนินการล่าช้า เมื่อเอกสารส่งถึง สำนักงาน ก.ค.ศ. เรียบร้อยแล้ว เช่น กรณีการตรวจเอกสารใช้ระยะเวลายาวนานกว่า 5-6 เดือน หรือรวมหนึ่งปี กว่าจะได้รับเอกสารกลับมาแก้ไข เป็นผลให้เสียโอกาสในการยื่นขอประเมินในระยะเวลาที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ใกล้เกษียณอายุราชการ นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจประเมินแต่ละด้านเป็นคณะกรรมการต่างชุดกัน มาตรฐานจึงแตกต่างกัน ทำให้ได้ข้อสังเกตที่ไม่ตรงกัน ประกอบกับคณะกรรมการที่ตรวจประเมินมีความรอบรู้ในหลักเกณฑ์ไม่ชัดเจน หรือมีการพิจารณาไม่เป็นธรรม มีอคติส่วนบุคคล จึงอาจเป็นอุปสรรคต่อการประเมินได้ ดังนั้น ควรมีมาตรการให้ผู้ถูกประเมินได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น รวมถึงการผ่านเกณฑ์ประเมินจะต้องมีคะแนนเป็นเอกฉันท์จากคณะกรรมการทั้ง 3 คน โดยไม่สามารถยึดคะแนนตามเสียงข้างมากได้ จึงขาดความยืดหยุ่น ประกอบกับเมื่อผ่านเกณฑ์การประเมิน ผู้ผ่านเกณฑ์จะต้องผ่านการอบรมด้วย จึงจะได้รับการแต่งตั้ง ซึ่งแตกต่างจากหลักเกณฑ์แบบ ศธ 0206.3/ว25 ที่ได้รับการแต่งตั้งทันที เมื่อผ่านเกณฑ์การประเมิน อย่างไรก็ตาม จากการประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิวันที่ 8 มีนาคม 2555 ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ข้อมูลว่าการจะได้รับการแต่งตั้งเลื่อนวิทยฐานะตามหลักเกณฑ์ทั้ง ศธ 0206.3/ว25 และ ศธ 0206.4/ว17 นั้นต่างก็ควรได้รับการอบรมก่อนจึงจะได้รับแต่งตั้ง ซึ่งข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้องกับเอกสารหลักเกณฑ์การประเมินของ ศธ 0206.3/ว25 และ ศธ 0206.4/ว17 ซึ่งในส่วนของ ศธ 0206.3/ว25 มีเนื้อหาระบุชัดเจนว่าผู้ขอรับการประเมินจะต้องผ่านการพัฒนาก่อนจึงจะได้รับการแต่งตั้ง ขณะที่ ศธ 0206.4/ว17 มีเนื้อหาที่คล้ายคลึงกันว่าคณะกรรมการประเมินอาจให้ผู้ขอรับการประเมินมีการพัฒนาก่อนแล้วจึงพิจารณาแต่งตั้ง

สำหรับข้อบกพร่องอีกประการ คือ เกณฑ์ปัจจุบันไม่มีการตรวจประเมินจากสภาพความเป็นจริง พิจารณาเฉพาะผลงานด้านเอกสารเท่านั้น จึงอาจเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการสื่อความหมายของผลงานที่แท้จริง ประกอบกับการพิจารณาปัจจุบัน ไม่ได้พิจารณาผลงานจากสัดส่วนและขนาดของหน่วยงานที่ยื่นเท่าที่ควร เช่น โรงเรียนขนาดเล็กควรนำเสนอผลงานเชิงประจักษ์โดยแท้จริง และควรพิจารณาภูมิหลังและการเติบโตก้าวหน้าของผู้ยื่นขอรับการประเมิน ควรมีการตรวจสอบโดยลงพื้นที่จริง และควรแจ้งด้วยว่าคณะกรรมการคนใดเป็นผู้ประเมินผลงาน อีกทั้งควรมีการสัมภาษณ์ผู้เสนอผลงานด้วย เพื่อชี้แจงจุดต่าง ๆ ได้ อย่างชัดเจน และตรงประเด็นยิ่งขึ้น และที่สำคัญคณะกรรมการควรเปิดโอกาสให้มีการปรับปรุงผลงานที่สามารถแก้ไขได้ โดยพิจารณาที่เนื้อหาของผลงานอย่างถ่องแท้ไม่ใช่พิจารณาด้านคำถูกคำผิด ไม่ควรใช้เกณฑ์

มาตรฐานของระดับมหาวิทยาลัยมาตัดสินเกณฑ์ปัจจุบัน เนื่องจากค่อนข้างยากและไม่เหมาะสมกับวิชาชีพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เกณฑ์ดังกล่าวมุ่งเน้นวัดผลด้านงานวิจัยทางวิชาการเป็นหลัก ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับสาย บริหารและสายการเรียนการสอน นอกจากนี้ การยื่นประเมินยังพิจารณาที่คะแนน O-NET เพียงด้านเดียว ซึ่ง ควรพิจารณาผลสัมฤทธิ์ด้านอื่นประกอบด้วย นอกจากนี้ ควรมีการฝึกอบรมวิธีการคำนวณและระบุ รายละเอียดของค่า Z-SCORE และ T-SCORE ให้กับข้าราชการครูอย่างทั่วถึง เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อไป เนื่องจากที่ผ่านมาหน่วยงานสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ตีโจทย์และแปลความหมายทำให้เกิดความเข้าใจ คลาดเคลื่อน อย่างไรก็ตาม ข้อดีของเกณฑ์การประเมินแบบ ศธ 0206.4/ว17 คือ การเปิดโอกาสให้ ข้าราชการครูสามารถเลื่อนวิทยฐานะได้ง่ายขึ้น การกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นในเรื่องของเงินเดือนขั้นต่ำ ก็ เปิดโอกาสมากกว่าเกณฑ์อื่น มีการยื่นข้อมูลเชิงประจักษ์ประกอบการพิจารณา เช่น คะแนน O-NET เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้ยื่นขอประเมินไม่สามารถจัดส่งข้อมูลอันเป็นเท็จได้

4.2.6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

สำหรับข้อเสนอส่วนใหญ่เป็นข้อเสนอเกี่ยวกับการประเมินด้านที่ 3 ทั้งแบบ ศธ 0206.4/ว25และ ศธ 0206.4/ว17 ดังนี้

1. ควรมีการฝึกอบรมเพื่อทำความเข้าใจเกณฑ์การประเมินด้านต่าง ๆ ให้มากกว่านี้
2. ควรส่งเสริมให้มีการประเมินวิทยฐานะ ในสถานศึกษาทุกระดับทุกตำแหน่ง เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาโดยรวม เป็นการเปิดมุมมองวิสัยทัศน์ให้กว้างยิ่งขึ้น
3. ควรมีกระบวนการกำกับและติดตามผู้ที่ได้รับรางวัลหรือได้รับวิทยฐานะ เพื่อให้เกิดการพัฒนา ความรู้ต่อเนื่อง เช่น กำหนดระยะเวลาผู้ที่ได้รับวิทยฐานะแล้ว ต้องยื่นขอประเมินเพื่อเลื่อนระดับต่อไป เป็น ต้น
4. ควรมีมาตรการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้ยื่นขอประเมินมีการส่งผลงานที่เป็นจริง เพื่อให้เกิดการ พัฒนาเชิงบวก
5. ควรยกเลิกระบบการประเมินในปัจจุบัน ที่มีการตัดสินการผ่านประเมินเพียงผลงานการวิจัยทาง เอกสารเท่านั้น และควรกลับไปใช้ระบบการสอบชุดแบบเก่า ที่สะท้อนความเชี่ยวชาญของผู้มีวิทยฐานะอย่าง แท้จริง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการเอา راحتเอาเปรียบจากผู้รับจ้างเขียนผลงานวิจัย และมุ่งเน้นการประเมินแบบ ว5 (การให้รางวัลระดับชาติ) ที่จะมีขั้นนั้น จะต้องไม่มีกระบวนการที่ละเอียดและซับซ้อนมากเกินไป มีการลด ขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ยื่นขอรับรางวัล

6. การประเมินด้านที่ 3 ไม่ควรมีการประเมินเฉพาะด้านเอกสารเพียงด้านเดียว แต่ต้องประเมินภายใต้สถานการณ์จริงประกอบด้วย คือ เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานในรูปงานวิจัย ผสมผสานกับผลงานเชิงประจักษ์ และควรมีระบบการพิจารณาจำแนกค่าคะแนนเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

การสอบกระดาษ (Paper Test) ให้ค่าคะแนน ร้อยละ 30

เพื่อสะท้อนความรู้ความเชี่ยวชาญ ความสามารถที่แท้จริง และเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้ยื่นขอประเมิน กล่าวคือ ตำแหน่งผู้สอนในสถานศึกษา และตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จะตระหนักในการสอบแข่งขันด้านนี้ดีและพยายามศึกษาตำราเพื่อพัฒนาความสามารถให้สอบแข่งขันได้ อันยังประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในอนาคตอันใกล้

การส่งผลงานวิจัยเชิงวิชาการ (Research Report) ให้ค่าคะแนน ร้อยละ 40

เพื่อพัฒนาผู้ยื่นขอประเมินทุกระดับทุกตำแหน่ง ให้มีการรวบรวมและประมวลผลงานวิชาการ เป็นการเรียนรู้รูปแบบการเขียนงานวิจัยและพัฒนาศักยภาพของผู้ยื่นขอประเมินขึ้นไปในระดับสูงยิ่งขึ้น

การสอบปากเปล่า (Oral Examination) ให้ค่าคะแนน ร้อยละ 30

เพื่อมุ่งเน้นการพิจารณาความสามารถที่แท้จริงของผู้ยื่นขอประเมินทุกระดับ ทุกตำแหน่ง และเป็นการทดสอบขั้นสุดท้ายในการประมวลผล กล่าวคือ เป็นคะแนนที่พิจารณาจากผลงานเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้ยื่นขอประเมินที่ขาดความชำนาญในการส่งผลงานวิจัยเชิงวิชาการ หากสามารถอธิบายและนำเสนอผลงานของตนได้อย่างถูกต้องและเป็นจริง ก็สามารรถได้รับคะแนนส่วนนี้ ถือเป็นการป้องกันมิให้ผู้ยื่นขอประเมินตกเป็นเหยื่อของการว่าจ้างผู้อื่นเขียนผลงานวิจัยแทน

ดังนั้น เมื่อรวมคะแนนจากทั้ง 3 ระดับ ก็สามารถประเมินผลได้อย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา และไม่มี การกล่าวร้องทุกข์เกี่ยวกับรูปแบบความถนัดของการยื่นขอประเมินอีกต่อไป กล่าวคือ ตำแหน่งผู้สอนในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา จะมีความชำนาญที่ข้อ (1) และ (3) สำหรับตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น จะมีความชำนาญครบทั้ง 3 ข้อ ดังนั้น เมื่อวัดค่าคะแนนรวมกันทั้งหมด ย่อมสะท้อนความเป็นจริงและไม่เกิดความเหลื่อมล้ำอย่างแน่นอน